

Box 23
129 21 Hägersten
www.lts.a.se
redaktion@lts.a.se

Stockholm den 22 mars 2015

Till Kulturdepartementet

Ljudtekniska Sällskapet remissvar på Digitalradiosamordningens betänkande Från analog till digital marksänd radio (SOU 2014:77)

I stället för DAB: Radio med hög ljudkvalitet i tv-nätet

Ljudtekniska Sällskapet, LTS, lämnar härmed sitt remissvar på SOU 2014:77.

Framtidens radio måste ha fullgod ljudkvalitet

Ett framtida system för radiodistribution i Sverige ska uppfylla en rad krav: det ska nå hela befolkningen, det ska kunna användas till viktiga samhällsfunktioner, det ska hålla fullgod ljudkvalitet och det ska vara rimligt framtidssäkert. Det ska också, mot bakgrund av att det är gemensamt finansierat, vara kostnadseffektivt. Det förslag till ny digitalradio, DAB+, som lämnats av Digitalradiosamordningen uppfyller inte något av dessa kriterier.

Morgondagens globala mediekonsumtion avgörs av en dryg miljard människor i Indien. Där utvecklas just nu teknik som låter människor surfa, se på tv, spela och lyssna på radio i sin mobiltelefon. Allt fler indier skaffar stora mobiltelefoner som fungerar som multimediespelare. Samma plattform har man valt i andra expansiva medieländer som Brasilien och Sydafrika. Nyckeln till framgång i dessa länder ligger i de samordningsvinster som fås genom att använda samma sändar- och mottagarsystem för radio och tv. Det är ett förhållningssätt som borde studeras närmare av omvärlden inklusive Sverige.

DAB var för tjugo år sedan en lovande teknik med störningsfrihet och potentiellt god ljudkvalitet som de främsta fördelarna gentemot FM-radion. Förhoppningarna har dock kommit på skam på grund av överutnyttjande av frekvensutrymme och låg andel, under 10 procent, lyssnare. Med den snabba teknikutveckling som har skett sedan dess har tiden sprungit ifrån DAB. Trots det föreslår Digitalradiosamordningen en variant av DAB, kallad DAB+, som innebär flera steg tillbaka.

Oacceptabelt paradigmskifte med DAB-förslaget

Sveriges Radios produktioner har i decennier hållit internationell konstnärlig och ljudteknisk toppklass. Program som Vetandets värld, Melodikrysset och Sportextra är exempel på den kombination av bredd och fördjupning som bara public service-radio kan erbjuda. Berwaldhallen är hemvist för Sveriges Radios egen symfoniorkester som också den håller internationell toppklass. Nyheter och samhällsinformation, musik och underhållning vidarebefordras i hög teknisk kvalitet som dessutom hela tiden underhålls och utvecklas. Med förslaget till DAB+ ska så många kanaler trängas på begränsat frekvensutrymme att ljudkvaliteten inte når upp till dagens FM-radio. Det vore ett oacceptabelt paradigmskifte om morgondagens radiolyssnare skulle tvingas hålla tillgodo med den förvrängda variant av tal och musik som blir resultatet om ljudkvaliteten försämras jämfört med dagens nivå.

Digitalradiosamordningen föreslår att FM-radion läggs ned senast 2022 utan att tillräckligt diskutera konsekvenserna. FM-radion fyller en rad samhällsviktiga funktioner och når tack vare de senaste årens tekniska landvinningar nära 100 procent täckningsgrad. Genom RDS-systemet (Radio Data System) skickas bland annat trafikinformation. FM-systemet innehåller PTY31 som förser allmänheten med viktiga meddelanden, det används för varning vid hotande haverier i våra kärnkraftverk och det bär informationen för tidtabellerna på våra busshållplatser – bland mycket annat. Kreativa lösningar medger i dag FM-mottagning i glesbefolkade områden där DAB+ skulle tystna helt. Demokratiska och säkerhetsmässiga aspekter talar sammantaget för att FM-systemet bör finnas kvar parallellt med nya distributionslösningar.

Lägg digitalradion i tv-distributionsnätet

En dryg tredjedel av radiolicensen, omkring 2,7 miljarder kronor per år, går till Sveriges Radio. För de pengarna har Sveriges invånare rätt att fortsätta höra radio överallt och med god ljudkvalitet. Att, som Digitalradiosamordningen föreslår, lägga ner FM-nätet och ersätta det med DAB+ innebär att vi byter fungerande och högkvalitativ radio mot 15 kanaler med sämre kvalitet och spridning.

Ett kommande beslut om framtida radiodistribution i Sverige bör framför allt ta hänsyn till hur människor konsumerar media och utvecklingen av mobiltelefoner som sker internationellt. I de länder som har infört DAB lyssnar mellan 10 procent (Norge) och 20 procent (Storbritannien) på systemet. Inget talar för att SR-publiken kommer att köpa mottagare för DAB+ i större utsträckning, särskilt mot bakgrund av de nackdelar som beskrivs ovan. En uppenbar risk är att lyssnarna i stället går över till andra medier. Redan i dag finns musiktjänster som levererar originalljudkvalitet i PCM på nätet. Till dessa hör Tidal och Deezer med omkring 25 miljoner spår var.

Ljudtekniska Sällskapet föreslår att tv och radio i stället läggs i samma nät. Det sparar pengar och är effektivt och framtidssäkert. En sådan lösning kräver samordning mellan radio- och tv-aktörer om användning av VHF-bandet men ger i gengäld en rad fördelar i form av fullgod bild- och ljudkvalitet, god räckvidd och utnyttjande av befintliga resurser som tv-sändare. Dessutom kan samtidigt FM-nätet utvecklas ytterligare och bli mer effektivt.

För Ljudtekniska Sällskapet

Claes Wettebrandt
Ordförande

Pekka Johansson
Redaktör Musik & Ljudteknik